

Sygn. akt III AUa 82/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda
Sędziowie:	SA Małgorzata Pasek SO del. do SA Iwona Jawor-Piszczyńska (spr.)
Protokolant: sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2019 r. w Lublinie

sprawy S. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji S. T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 16 listopada 2018 r. sygn. akt IV U 165/15

oddala apelację.

Iwona Jawor-Piszczyńska Elżbieta Gawda Małgorzata Pasek

Sygn. akt III AUa 82/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 28 listopada 2014 roku, przeliczył wnioskodawcy S. T. emeryturę, od dnia(...) (od daty powstania prawa do świadczenia), ustalając jej wysokość w kwocie 1 430,14 zł (w tym kwotę 145,12 zł stanowi zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników). Wysokość emerytury od dnia 1 stycznia 2014 roku, określił na kwotę 1 534,54 zł, a od dnia 1 marca 2014 roku na kwotę 1 559,09 zł.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł wnioskodawca. Zakwestionował wyliczenia organu rentowego, zarzucając nieprzestrzeżenie prawa, błędy w interpretacji prawa oraz popełnienie błędów matematycznych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Zamościu wyrokiem z dnia 16 listopada 2018 roku w pkt I zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił wnioskodawcy wysokość emerytury na dzień (...) w kwocie 1813,30 zł, w pkt II oddalił odwołanie w pozostałej części.

Z ustaleń dokonanych w sprawie przez Sąd Okręgowy wynika, że S. T., urodzony dnia (...), posiadający zawód technika górnika, do dnia 31 grudnia 1997 roku pozostawał w zatrudnieniu w (...) L. - Zakładzie Produkcyjnym w Z., w wymiarze 1/2 etatu, na stanowisku magazyniera. Od dnia 5 lipca 1995 roku, z przerwami, do dnia 15 czerwca 2013 roku, podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników. Nie ma ustalonego prawa do świadczenia emerytalno-rentowego z ubezpieczenia rolniczego.

W dniu 11 marca 2013 roku zgłosił w organie rentowym wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Decyzją z dnia 25 kwietnia 2013 roku organ rentowy odmówił mu prawa do tego świadczenia, przyjmując, że wnioskodawca udowodnił tylko 13 lat, 11 miesięcy i 25 dni okresów składkowych.

Od tej decyzji wnioskodawca, w dniu 20 maja 2013 roku, wniósł odwołanie. Następną decyzją z dnia 15 czerwca 2013 roku, wydaną po uzupełnieniu przez wnioskodawcę materiału dowodowego, organ rentowy przyznał mu prawo do emerytury od dnia (...), tj. od dnia ukończenia wieku 65 lat i 1 miesiąca (obowiązującego wówczas dla wnioskodawcy powszechnego wieku emerytalnego). Uznał za słuszne odwołanie wnioskodawcy od decyzji z dnia 25 kwietnia 2013 roku i nie nadał mu dalszego biegu. Wnioskodawca odwołał się również od decyzji z dnia 15 czerwca 2013 roku, podnosząc, że emerytura przy uwzględnieniu obniżonego wieku emerytalnego, z tytułu pracy górniczej pod ziemią, powinna mu być przyznana od dnia (...), tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku o to świadczenie. Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2014 roku, IV U 216/14, Sąd Okręgowy w Zamościu zmienił decyzję organu rentowego z dnia 15 czerwca 2013 roku i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia (...).

Sąd Okręgowy wskazał, iż ZUS wykonując powyższy wyrok, decyzją z dnia 21 sierpnia 2014 roku, ustalił wnioskodawcy wysokość emerytury od dnia (...), przyjmując za podstawę wymiaru podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat z okresu 1968-1995, ustalając wppw - 59,00%. Uwzględnił wnioskodawcy, jako okres uzupełniający, okres ubezpieczenia społecznego rolników i przyznał mu zwiększenie z tytułu opłacania składek na to ubezpieczenie. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru został kolejną decyzją z dnia 10 października 2014 roku, podwyższony od dnia 1 stycznia 2014 roku do 69,18%, przy przyjęciu podstawy wymiaru z 20 lat z okresu 1968-1995. Od decyzji z dnia 21 sierpnia 2014 roku i z dnia 10 października 2014 roku wnioskodawca wniósł odwołania.

Zaskarżoną decyzją z dnia 28 listopada 2014 roku organ rentowy przeliczył wnioskodawcy wysokość emerytury od dnia(...) zmieniając decyzje z dnia 21 sierpnia 2014 roku i z dnia 10 października 2014 roku.

Dokonując ustaleń faktycznych w zakresie stażu ubezpieczeniowego Sąd pierwszej instancji wskazał, iż wnioskodawca pracował jako górnik pod ziemią przy pracach przodkowych w następujących okresach:

- 1) od 1 marca 1967 roku do 22 marca 1967 roku w Kopalni (...);
- 2) od 11 sierpnia 1967 roku do 28 lutego 1968 roku w Kopalni (...);
- 3) od 12 maja 1969 roku do 22 października 1969 roku w Kopalni (...) w Z.;
- 4) od 12 listopada 1971 roku do 31 marca 1973 roku w Kopalni (...) w Z.;
- 5) od 1 kwietnia 1973 roku do 31 lipca 1974 roku w Kopalni (...) w Z.;
- 6) od 6 września 1974 roku do 31 lipca 1976 roku w Kopalni (...) w P.;
- 7) od 18 listopada 1976 roku do 5 lutego 1977 roku w Przedsiębiorstwie (...).

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru uwzględniający podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne wnioskodawcy z 20 lat: 1968, 1969, 1972-1976, 1979-1981, 1985-1994, wynosi 85,96% tj. po uwzględnieniu

wynagrodzenia w kwocie 1 128 zł, które wnioskodawca otrzymał przed rozpoczęciem odbywania zasadniczej służby wojskowej za okres dwóch tygodni (...). Przy uwzględnieniu tego wskaźnika wysokość emerytury wnioskodawcy od dnia (...) wynosi 1 813,30 zł. Sąd pierwszej instancji do ustalenie wysokości emerytury w powyższej kwocie, uwzględnił:

- 1) co do podstawy wymiaru - wnioski opinii biegłego oraz kwotę 1128 zł za październik 1969 roku;
- 2) przelicznik 1,8 za każdy rok pracy górniczej pod ziemią w przodkach;
- 3) zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okresy pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców i następnie podlegania wnioskodawcy ubezpieczeniu społecznemu rolników .

Ustaleń faktycznych w sprawie Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach emerytalnych i osobowych wnioskodawcy, w oparciu o zeznania wnioskodawcy złożone w trybie art. 299 k.p.c. oraz na podstawie opinii biegłego z zakresu księgowości. Oceniając moc dowodową wskazanych dowodów podniósł, iż dał wiarę tym dowodom w zakresie, w jakim uwzględnił je przy ustalaniu stanu faktycznego sprawy, gdyż w tej części, dotyczącej istotnych dla sprawy okoliczności faktycznych, są przekonujące, logiczne i spójne. Podkreślił, iż dokumenty wskazujące na okresy zatrudnienia wnioskodawcy i osiągania z tego tytułu przychodów (jako podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne), nie były przez strony kwestionowane. Zdaniem Sądu Okręgowego charakter pracy górniczej wnioskodawcy wykonywanej w kopalniach węgla kamiennego pod ziemią w przodkach, bezpośrednio przy ładowaniu urobku i transporcie ciężkich elementów do obudów ścian, w świetle dokumentów i zeznań wnioskodawcy, nie budzi wątpliwości. Wnioskodawca pracował m.in. na stanowisku cieśli przodkowego.

Dokonując oceny prawnej Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności wskazał na stan prawny regulujący zasady ustalania podstawy wymiaru emerytury, przywołując treść art. 15 ust. 1,5,6 ustawy emerytalnej, zasady ustalania wysokości świadczenia emerytalnego zgodnie z art. 53 ust. 1 i 2 ustawy i doliczenia zwiększenia rolnego w oparciu o art. 56 ustawy emerytalnej. Podkreślił, iż przy wyliczeniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru (85,96%), podlega uwzględnieniu przychód wnioskodawcy z 20 lat: 1968, 1969, 1972-1976, 1979-1981, 1985-1994 w tym kwota 1 128 zł (12 dni robocze x 94 zł), wypłacona wnioskodawcy tytułem wynagrodzenia za 2 tygodnie(...) . Ta kwota przysługiwała wnioskodawcy na podstawie art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, według którego (w brzmieniu obowiązującym w 1969 roku), pracownik powołany do zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zachowuje prawo do ostatnio pobieranego wynagrodzenia z zakładu pracy do końca miesiąca kalendarzowego, w którym rozpoczął odbywanie tej służby, nie mniej jednak niż za dwa tygodnie (wnioskodawca rozpoczął odbywanie służby wojskowej w dniu (...)). Natomiast zwiększenie rolne oparł na regulacji art. 56 ust. 1,3 ustawy emerytalnej, podnosząc, iż odpowiada kwocie części składkowej emerytury rolniczej (wskaźnik wymiaru części składkowej - 20,96%.

Sąd pierwszej instancji ustalając wysokość świadczenia wnioskodawcy zastosował przelicznik 1,8 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią, o której mowa w art. 50d ust. 1, stosownie do treści art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej. Przyjął 70 miesięcy pracy górniczej x 1,8 co stanowi 126 miesięcy. Pozostały okres ubezpieczeniowy wnioskodawcy w tytułu ubezpieczenia powszechnego wynosi 205 miesięcy. Ustalił udziału okresów składkowych i nieskładkowych w okresie stanowiącym sumę okresów składkowych, nieskładkowych i uwzględnionych okresów pracy w gospodarstwie rolnym do okresów pracy górniczej, zastosował przelicznik 1,8 faktycznie 70 miesięcy pracy górniczej x 1,8 = 126 miesięcy + 205 miesięcy pozostałych okresów składkowych = 331 miesięcy - w liczniku 70 miesięcy pracy górniczej x 1,8 = 126 miesięcy + 229 miesięcy pozostałych okresów składkowych i uzupełniających (praca w gospodarstwie rolnym) = 355 miesięcy - w mianowniku; stąd proporcja 331/355 , co uwzględnia przelicznik pracy górniczej - 1,8. Jednocześnie wskazał, że w myśl art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej, okres czynnej służby wojskowej, jest normalnym okresem składkowym, który przy ustalaniu wysokości emerytury uwzględnia się po 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok (art. 53 ust. pkt 2 ustawy) i nie jest okresem pracy górniczej (art. 52 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 50d ust. 1 ustawy). Dlatego okres służby wojskowej nie może być uwzględniony przy zastosowaniu przelicznika 1,8, który odnosi się ściśle tylko do pracy górniczej, wykonywanej pod ziemią, w przodkach. Podniósł także, iż w okresie odbywania zasadniczej służby wojskowej (od dnia (...) do dna(...)), wnioskodawca nie osiągał

przychodu, od którego byłyby odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne. W tej sytuacji jego wniosek o uwzględnienie za ten okres wynagrodzenia, jakie otrzymywałby, gdyby w tym czasie wykonywał pracę zarobkową, nie jest zasadny. Stanowisko w tym zakresie uzasadnił poprzez wskazanie art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 1974 r., który stanowił, że czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Jednocześnie podkreślił, iż przepis ten mówi o „wliczaniu czasu odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia”, co organ rentowy uczynił, taktując okres służby wojskowej wnioskodawcy, jako okres składkowy. Powyższą argumentacją Sąd pierwszej instancji uzasadnił oddalenie odwołanie w pozostałym zakresie tj. zastosowania przelicznika 1,8 do okresu odbywania zasadniczej służby oraz przyjęcia do ustalenia podstawy wymiaru kwotę przychodu za okres służby wojskowej, odpowiadającą kwocie wynagrodzenia, jakie otrzymywałby w KWK (...) w Z., gdyby w tym czasie pracował.

Przedstawił także wyliczenie zwiększenia rolnego podkreślając, iż w przypadku wnioskodawcy nie znajduje zastosowania art. 56 ust. 2 ustawy emerytalnej, ponieważ wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 25 lat okresów składkowych, a jedynie 22 lata, 11 miesięcy i 5 dni tych okresów (275 miesięcy). Przepis art. 56 ust. 2 w związku z art. 56 ust. 1 ustawy, stanowi o okresach (składkowych, nieskładkowych i pracy w gospodarstwie rolnym), w kontekście ustalania prawa do emerytury, a w tym przypadku przyjmuje się je w wymiarze „rok za rok” i nie stosuje się przeliczników, w tym przelicznika 1,8, który uwzględnia się, ale przy ustalaniu wysokości emerytur.

Z tych względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku w pkt I i art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w pkt II.

Apelację od wyroku wniósł wnioskodawca. W samodzielnie sporządzonym środku odwoławczym wskazał, iż skarży wyrok w części dotyczącej niezaliczenia odbytej służby zasadniczej wojskowej do pracy górniczej, złej interpretacji art. 56 ustawy emerytalnej.

Podnosząc powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie wysokości emerytury przy przyjęciu przelicznika 1,8 za okres odbytej służby zasadniczej wojskowej, obliczenia wvpw przyjmując zakres odbywania odbytej służby zasadniczej wojskowej zarobków wyliczonych na podstawie stawki zaszeregowania 94 zł dniówki, obliczenie emerytury zgodnie z art. 56 ust. 2 ustawy emerytalnej oraz o zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest niezasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Apelacyjny podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, jeżeli uzasadnienie orzeczenia pierwszoinstancyjnego, sporządzonego zgodnie z wymaganiami art. 328 § 2 k.p.c., spotyka się z pełną akceptacją sądu drugiej instancji to wystarczy, że da on temu wyraz w treści uzasadnienia swego orzeczenia, bez powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych i wnioskowań prawniczych zawartych w motywach zaskarżonego orzeczenia.

Zarzuty apelacji nie są trafne. Sąd Okręgowy zebrał i rozważył wszystkie dowody konieczne do należytego rozstrzygnięcia sprawy oraz ocenił je w sposób nienaruszający swobodnej oceny dowodów, właściwie zastosował również przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. 2018 poz. 1270 tekst jednolity ze zm., zwanej dalej ustawą emerytalną) uznając, iż dla spełnienia przesłanki emerytury powszechnej wnioskodawcy w zakresie 25 letniego okresu stażu ubezpieczeniowego, konieczne było, przy zastosowaniu reguł art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej i uzupełnienie okresu składkowego i nieskładkowego udowodnionego w wymiarze 22 lata, 11 miesięcy i 5 dni tych o okres uzupełniający tj. podlegania ubezpieczeniu rolniczemu. Podniesiona przez apelanta okoliczności przyjęcia przez Sąd Okręgowy okresu 331 miesięcy nie stanowi wyliczenia okresów ubezpieczeniowych koniecznych dla ustalenia prawa do świadczenia, a co jasno wynika z treści uzasadnienia, przyjęta jest do ustalenia wysokości emerytury wnioskodawcy. Wysokość świadczenia emerytalnego ustala się w oparciu o inne reguły niż samo

prawo do świadczenia. I tak w przypadku wnioskodawcy urodzonego w (...) roku prawo do emerytury powszechnej ustalone zostało w trybie art. 27 ustawy emerytalnej statuującym przesłanki świadczenia jak: wiek emerytalny, staż ubezpieczeniowy 25 lat. Na staż ten składają się okresy składkowe i nieskładkowe zdefiniowane w art. 6, 7 przy przyjęciu reguł art. 5 ustawy emerytalnej. Powołane przepisy nie pozwalają na stosowanie przeliczników 1,5, czy 1,8 do okresu pracy zaliczonego do stażu ubezpieczeniowego. Zasady stosowania przelicznika 1,5 dotyczą okresów składkowych, ale tylko co do ustalania prawa do emerytury górniczej (art.50a), do której wnioskodawca nie nabył prawa. Natomiast przelicznik 1,8 ma natomiast zastosowanie do wyliczenia wysokości emerytury powszechnej i jest stosowany co do okresów faktycznej pracy wykonywanej pod ziemią i określonej w art. 50 d w zw. z art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej.

Zasady przytoczone wyżej ustalenia prawa i wysokości emerytury jednoznacznie wskazują, iż zwiększenie rolne zostało prawidłowo ustalone w trybie art. 56 ust 1 i 3 ustawy bowiem wnioskodawca udowodnił staż okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 22 lat 11 miesięcy i 5 dni, uzupełniony do koniecznych 25 lat, okresem podlegania ubezpieczeniu rolniczemu, zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Natomiast w zakresie zarzutu nieprzyjęcia do wyliczenia świadczenia wnioskodawcy służby wojskowej przy przyjęciu przelicznika 1,8 to należy podnieść, iż brak ku temu jakichkolwiek podstaw prawnych, podobnie jak do przyjęcia za ten okres wynagrodzenia za pracę osiąganego w czasie faktycznego zatrudnienia wnioskodawcy. O uznaniu konkretnej pracy za pracę górniczą zaliczaną w zwiększonym wymiarze do wysokości świadczenia decyduje charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika (postanowienie SN z dnia 19 stycznia 2012 roku I UK 319/11LEX nr 1215422). Okres obycia zasadniczej służby wojskowej zaliczany jest do stażu ubezpieczeniowego na podstawie art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 roku). Służba ta jest równoznaczna z okresem pracy, ale co należy podkreślić i co trafnie wskazał Sąd Okręgowy, na gruncie przepisów ubezpieczeniowych okres zasadniczej służby wojskowej nie jest obecnie i nigdy nie był okresem zatrudnienia (pozostawania w stosunku pracy), a to oznacza, że w okresie odbywania zasadniczej służby wojskowej żołnierz nie był pracownikiem. Powołany przepis art. 108 oraz art. 106 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku, § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 roku w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. Nr 44, poz. 318 ze zm.), ustanawiały fikcję prawną, z której wynikało, że pracownik po zakończeniu czynnej służby wojskowej jeśli powrócił do tego samego zatrudnienia w odpowiednim terminie, zachowywał określone przepisami uprawnienia pracownicze, ale przepisy te nie pozwalają na wyprowadzenie wniosku o możliwości uznania tego okresu za okres faktycznie wykonywanej pracy górniczej pod ziemią w rozumieniu art. 51 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy emerytalnej oraz przyjęcia fikcji osiągnięcia w tym czasie wynagrodzenia za pracę stanowiącej podstawę wymiaru składek. Ustawa emerytalna dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 roku ustanawia zasadę wyliczenia świadczenia w oparciu o podstawę wymiaru świadczenia. Wysokości podstawy wymiaru wyliczana jest, zgodnie z art. 15 ustawy emerytalnej, z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z odpowiednio oznaczonego okresu 10 kolejnych lat lub 20 lat dowolnie wybranych. W czasie służby wojskowej wnioskodawca nie osiągał wynagrodzenia, stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Nie można wysokości zarobków, stanowiących podstawę do wyliczenia składek na ubezpieczenie społeczne ustalać w sposób hipotetyczny, oparty jedynie na domniemaniu, iż wnioskodawca osiągnąłby dany zarobek w okresie spornym. Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są bowiem normami bezwzględnie obowiązującymi. Przy obliczaniu wysokości podstawy emerytury, bierze się pod uwagę dokładnie ustaloną wartość - wysokość uzyskiwanego w określonym czasie wynagrodzenia za pracę, stanowiącego podstawę wymiaru składek. Żądanie apelanta w tym zakresie nie znajduje żadnego oparcia w przepisach prawa i wobec tego nie może być uwzględnione.

Mając na uwadze powyższe należy uznać, iż Sąd Okręgowy wydał odpowiadający prawu wyrok, dokonując prawidłowej oceny prawnej niespornego stanu faktycznego.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak wyroku.

Iwona Jawor-Piszcz
Elżbieta Gawda
Małgorzata Pasek